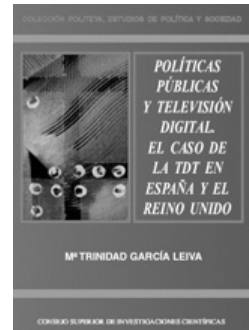

GARCÍA LEIVA, M. T. *Políticas públicas y televisión digital. El caso de la TDT en España y el Reino Unido*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 2008. ISBN: 978-84-00-08652-7.

PER ISABEL SARABIA ANDÚGAR

Professora de l'Àrea de Comunicació Audiovisual de la Universitat Catòlica Sant Antoni de Múrcia

isarabia@pdi.ucam.edu

Les polítiques públiques de TDT a Europa a examen

La implantació de la televisió digital terrestre (TDT) a Europa és un procés obert que encara planteja interrogants. Encara és incert el paper que jugarà la TDT en el mercat audiovisual i tampoc es coneix quina serà la contribució d'aquesta nova tecnologia en la democratització de la comunicació. Trinidad García Leiva s'enfronta a aquestes qüestions en la seva obra *Políticas públicas y televisión digital. El caso de la TDT en España y el Reino Unido* a través d'una anàlisi detallada dels factors i els agents que intervenen en la introducció de la TDT a Europa.

L'aportació d'aquest treball a la comunitat científica és rellevant ja que, des d'una perspectiva crítica i prenent com a referència les accions europees en matèria de televisió digital, l'autora descriu amb detall les polítiques de TDT de Regne Unit i Espanya i les compara. Es tracta d'un plantejament inèdit fins ara. El valor afegit d'aquest estudi respecte d'altres de publicats recentment a Espanya (Bustamante 2008, Marzal i Casero 2007 i Caballero 2007) resideix en una proposta metodològica per a l'anàlisi de les polítiques públiques en matèria de televisió digital i en l'avaluació de les experiències espanyoles i britàniques en el context europeu. A més, és un manual d'obligada consulta per a estudiosos d'aquest àmbit de recerca atès el seu rigor documental i la densitat d'informació que recull el treball, així com l'organització del seu contingut.

L'obra, fruit d'un exhaustiu treball de recerca, està plantejada en sis capítols. En la introducció l'autora explica els objectius de l'estudi, que són, d'una banda, interpretar les polítiques públiques de TDT aplicades al Regne Unit i Espanya en l'escenari europeu i, de l'altra, analitzar els models de televisió que se'n deriven. No obstant això, el fi últim de la professora de la Universitat Complutense és "comprendre els desafiaments que planteja l'anomenada era digital" (pàg. 23). La investigadora aconsegueix aquest propòsit amb escreix en identificar encertadament els reptes del procés de digitalització de la televisió hertziana i els riscos que els amenacen, i fins i tot s'atreveix a plantejar propostes per fer front a aquests obstacles.

La decisió de sotmetre a estudi el Regne Unit i Espanya es deu a l'existència d'importants punts de coincidència en matèria de televisió digital terrestre (van ser els primers a posar en marxa la implantació de la TDT sota un model de plataforma de pagament i a fracassar en aquesta estratègia), però també és interessant per les divergències generades entre els dos països durant el procés de relançament de la TDT.

L'estudi i la posterior comparació de les polítiques dels dos països es basen en l'aplicació d'una eina metodològica complexa i interessant. Es tracta d'una taula d'anàlisi, elaborada des d'una mirada crítica, l'explicació de la qual al capítol II suposa tota una lliçó sobre les condicions i els actors que poden intervenir en la configuració de polítiques de televisió digital. Aquests elements, àmpliament descrits i il·lustrats amb exemples de l'entorn europeu, apareixen com a eixos d'anàlisi que engloben diferents categories. Cadascuna d'aquestes categories representa una opció política divergent. La investigadora, que defensa que "una política comunicativa que verdaderament es pugui definir com a tal ha de tenir sempre el ciutadà com a centre de les seves preocupacions" (pàg. 59), conforma la seva proposta avaluant les polítiques en termes de democratització. Amb això aconsegueix el seu principal objectiu: determinar el grau de participació social en les diferents àrees de les polítiques públiques, com són la producció de missatges, la presa de decisions i la configuració de les pròpies polítiques.

Per mostrar al lector el context europeu, García Leiva ofereix en el capítol III una descripció detallada del procés de gestació de les polítiques de TDT a la Unió Europea. A continuació, l'autora afronta l'estudi de les experiències britànica i espanyola d'una manera minuciosa seguint la metodologia proposada, la qual cosa li permet emetre un diagnòstic sobre el grau de democratització de les polítiques de cada país i oferir els resultats de la comparació.

Per a l'autora, el Regne Unit i Espanya comparteixen un model de TDT que dista molt de constituir-se com un servei plural i democràtic, ja que, com constata, es preserva l'ordre existent en l'arquitectura de la televisió analògica hertziana -fet que evita l'entrada de nous actors- i, com a resultat, es propi-

cia també la integració de vectors del mercat audiovisual. L'anàlisi també posa de manifest l'ambigüitat del paper de la televisió pública britànica i espanyola en la implantació de la televisió digital terrestre. Així mateix, es verifica que el discurs dels estats s'inclina més cap a les possibilitats econòmico-industrials o polítiques que cap als beneficis socials i culturals de la nova tecnologia. A més, el receptor del servei és tractat per l'operador com un client més i no pas com un ciutadà, i la participació dels actors socials en el desenvolupament de la TDT és gairebé imperceptible.

Quant a les principals divergències en l'actuació d'aquests països, García Leiva destaca les que es deriven de les característiques del regulador (al Regne Unit és un regulador únic, independent i convergent, mentre que a Espanya es presenta sota múltiples figures públiques, d'àmbits nacional i regional, i amb criteris polítics propis). Una altra de les diferències està originada per la forma de regulació: mentre que al Regne Unit es basa en el "dictat de normes i la recerca incessant de consens" (pàg. 298), a Espanya es basa en mecanismes "governamentals i de tipus normatiu" (pàg. 299). Respecte a les cobertures de la TDT, es registren també dues apostes diferents: més local a Espanya, més nacional al Regne Unit. Encara que l'autora no sembla donar gaire importància a aquesta qüestió, cal destacar que a Espanya l'extensió de la digitalització de la televisió hertziana s'està produint d'inici en tres nivells: nacional, regional i local. Aquest interès dificulta sens dubte el procés d'implantació de la TDT alhora que l'enriqueix en termes de pluralisme i democràcia. No cal dir que aquest és un punt fort de les polítiques públiques espanyoles que -amb independència dels resultats de la seva aplicació- contrasta notablement amb el desinterès per la televisió de proximitat observat en les polítiques britàniques, que tenen en compte aquesta possibilitat únicament després de l'apagada analògica i sempre com a possibilitat, ja que no s'ha reservat espectre per a la televisió de proximitat, per la qual cosa haurà d'entrar en competència econòmica amb altres operadors i usos quan l'espectre sobrant se subhasti per Ofcom al millor postor.

En tot cas, al marge d'aquestes divergències, el fet incontestable comú als dos països, i que García Leiva posa en evidència, és que s'està perdent l'oportunitat de democratitzar el servei. Davant d'aquesta realitat, l'autora proposa reorientar les polítiques de TDT en l'escenari europeu cap a una major intervenció pública i una regulació a través d'un marc legal integral que englobi tot el sector audiovisual. També creu imprescindible garantir la transparència de tot el procés, per la qual cosa defensa sotmetre a consulta pública qualsevol decisió. En nom del pluralisme, l'autora exigeix que el repartiment de freqüències i llicències s'executi equilibradament entre "agents públics/privats, existents/nous, amb/sense ànim de lucre, estatals regionals/locals" (pàg. 317). D'aquesta diversificació d'actors es derivarà una ampliació de l'oferta de continguts que anirà acompanyada d'una major innovació, qualitat i garantia d'accés obert. Per a la investigadora és fonamental que el servei públic recuperi el lideratge en el procés, no tan sols per impul-

sar-lo, sinó també per corregir possibles discriminacions, però també creu essencial trobar un model de negoci viable que doni continuïtat al servei sense riscos de nous fracassos.

En el seu llibre, García Leiva reivindica, en definitiva, una política que instauri un model democràtic de TDT per garantir un accés universal al servei, entès com a via per incorporar els ciutadans a la societat de la informació i com a alternativa per assolir "un model de societat més just i solidari" (pàg. 319).

Bibliografia

BUSTAMANTE, E. *La televisión digital terrestre en España. Por un sistema televisivo de futuro acorde con una democracia de calidad* (Documento de trabajo 129/2008) [En línia]. Fundación Alternativas, 2008. ISBN: 978-84-92424-07-8, <<http://www.falternativas.org/laboratorio/documentos/documentos-de-trabajo/la-televisión-digital-terrestre-en-espana-por-un-sistema-televisivo-de-futuro>> [Consulta: 10 de setembre de 2008].

MARZAL, J.; CASERO, A. (ed.) *El desarrollo de la televisión digital en España*. La Coruña: Netbiblo, 2007. ISBN 978-84-9745-213-7.

CABALLERO, L. *TDT*. València: Tirant lo Blanch, 2007. ISBN: 978-84-8456-978-7.